

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserte) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 9. junija 1893.

Politiški oddelek.

Volitve v Trstu.

Te dni vršile so se volitve v Trstu, ki so pokazale kaj žalostno podobo o tamošnjih političnih razmerah. Tržaški mestni zbor se je bil razpustil, ker se je v njem le prevečkrat pokazalo, da ne navdaja avstrijsko patrijotično čuvstvo njegove večine, temveč gospodje močno škilijo čez mejo. Nove volitve imele so namen spraviti boljše elemente v mestni zbor. Sedaj, ko to pišemo, dovršene so volitve v četrtem in tretjem volilnem razredu.

Pred volitvami so se vršila nekaka pogajanja mej Slovenci in laškimi konservativci, ki pa niso pripeljala do nobenega uspeha. Konservativci, ki so vladna stranka v Trstu, niso hoteli dovoliti Slovincem ničesa, misleč, da morda sami zmagajo. O tem, da bi se osnovala v Trstu slovenska ljudska šola, še slišati niso hoteli. Pri taci razmerah pač ni bilo več misliti na kako skupno delovanje pri volitvah. Slovenci so toraj sklenili, da v četrtem razredu postavijo svoje kandidate, v drugih pa oddajo prazne listke.

V četrtem razredu so bili voljeni z veliko večino progresovci, to je kandidatje one stranke, katera hrepeni po združenju z Italijo. Njih kandidat, ki je dobil najmanj glasov, jih je vendar dobil še 820. Od vladne stranke je pa dobil največ 286 glasov. Slovenski kandidatje so pa dobili od 58 do 73 glasov.

Volilni izid v tretjem razredu je za vlado nekoliko ugodnejši, kajti zmagala je s svojimi kandidati z najmanj kaci tridesetimi glasovi večine. Ta izid se pa nikakor ne more popolnoma ugoden imenovati. V tem razredu volijo namreč uradniki, kateri so seveda volili vladne kandidate. Od nezavisnih volilcev je pa tudi v tem razredu večina oddala svoje glasove za progresovce.

Tak izid je gotovo žalosten. Pričakovali smo, da slovenski kandidatje dobe več glasov. Nekoliko je krivo, da je tako malo Slovencev volilo, v prvi vrsti to, da

so se Slovenci le prepozno odločili za svoje kandidate, torej niso mogli prav razviti svoje agitacije. Mnogo glasov so jim pa izpleli konservativci z neko zvijačo. Razširili so bili po mestu novico, da se je mej Slovenci in konservativci doseglo sporazumljenje, in so vsled tega mnogi Slovenci volili konservativne kandidate. Tako majhno število slovenskih glasov bode vsekako slabo vplivalo na bodoči politični razvoj. Odločilni krogi se ne bodo na slovenstvo dosti ozirali, češ, da razpolaga s tako majhnim številom glasov na volišči.

Opazilo se je, da je mej tržaškimi Slovenci še veliko premalo organizacije. Mnogo bode še treba delati, da pridemo do kake politične veljave. Progresovska ali iredentska stranka je pa v Trstu jako dobro organizovana. Od njih se druge stranke tudi lahko mnogo nauče. Ta stranka ni veliko kričala, na tihem je pa pridno delovala, zato pa ima pokazati take ugodne vspehe.

Volitve so pokazale, da je nižje prebivalstvo v Trstu že večinoma okužil iredentizem. Konservativni listi očitajo Slovincem, da so mnogi volili iredentovce. To je žal tudi popolna resnica. To pa niso Slovenci, kateri se zavedajo svoje narodnosti, temveč poitalijančenci. Prav z dobro vestjo lahko rečemo, da izmed deset Slovencev, ki se v Trstu poitalijančijo, se jih devet pridruži iredenti. Da se pa Slovenci poitalijančujejo, pa gotovo niso krivi Slovenci sami, zlasti slovenska stranka ne, temveč le tisti vladni sistem, ki daje povsod Italijanom prednost, in ne dopušča, da bi se osnovala slovenske šole v Trstu. Dokler se ne spremeni ta sistem, se tudi razmere v Trstu spremenile ne bodo.

Zadnje volitve so popolnoma obsodile ta sistem. Toda žal, le malo je upanja, da bi vlada že sedaj spoznala svoje napake. Na Dunaji vlada vedno nekak strah pred slovanstvom, in to si znajo Italijani dobro izkoristiti, K večjemu utegnejo v Trstu zopet z nemštvom začeti preganjati iredentizem, kar seveda ne bode imelo nobenih uspehov. Nemštvo na Primorskem nima nobenih korenin in tudi nobene prihodnosti. Jediní jez, ki se da postaviti proti iredentizmu so Slovani. Slovanski element je na

Primorskem močnejši, nego si vlada misli, le poiskati ga je treba. V Trstu je res italijanski živelj močen, ali če vlada resno hoče pospeševati slovanstvo, pa bode kmalu videla, da se bode zlasti v nižjih razredih začelo kmalu spreminjati na bolje. Okrepčanje slovanstva v drugih krajih na Primorskem, bode tudi močno vplivalo na Trst. Čim bolj se drugod še podrežejo korenine italijanski iredenti, tem boljše bode tudi v Trstu.

Pred vsem je potrebno, da se vodstvo tržaške vlade izroči v roke možu, ki bode kos tej težavni nalogi, ki bode vedel, kaj je njegova dolžnost v pokrajini, ki je po večini slovanska, katerega bode vodila stroga pravičnost do vseh narodnostij, kateri ne bode dajal nobene prednosti italijanskemu življu, kateri bode imel pa tudi dovolj poguma stopiti Italijanom na prste.

Če tudi je zlo jako globoko se zarilo, vendar se pa še da izrjavati. Vedeti je treba, da se Italijani ne odlikujejo baš s pogumom. Če bodo videli, da vlada v Trstu stroga roka, ki ni pripravljena se jim udati, pa bodo veliko volnejši.

Kaj je pa storiti tržaškim Slovanom, dokler ne pride boljše prepričanje v vladne kroge? Nič drugega, kakor organizovati se, da bodo vladni krogi spoznali, da so Slovani še vedno važen faktor v Trstu. Z vladno stranko se jim pa ni spuščati v nikaka pogajanja, dokler se razmere bistveno ne spremenijo. Taka pogajanja le begajo duhove, drugega pa nič. Poslednji dogodki so dovolj očitno pokazali, da od vladne stranke mi nimamo pričakovati pravičnosti, ravno tako kakor od iredentovcev ne. Obupati pa nam ni treba. Prej ali slej se bodo odprle oči odločilnim krogom na Dunaji, kam da sedanji sistem pelja. Še jedne ali dvoje take volitve, pa jo bodo dogospodarili gospodje, ki imajo sedaj veliko besedo pri tržaškem namestništvu. Tržaški Slovenci so preživeli barona Pretisa, pa bodo tudi Rinaldinija.

Politični pregled.

Delegacije. — Minister vnanjih stvari grof Kalnoky je te dni v delegacijskih odsekih razlagal vnanjo politiko. Razmere se niso od zadnjega delegacijskega delovanja skoro nič spremenile. Trodržavna zveza še vedno obstoji in je njen značaj jako miren. Odnosaji z Rusijo seboljšajo, posebno car je jako miroljuben. Na Balkanu ni nič vznemirljivega. Bolgarskih razmer grof Kalnoky ni nič omenjal, v Srbiji se je prevrat tako gladko zvršil, da se o kaki revoluciji še govoriti ne more. Z novo srbsko vlado je Avstrija v dobrih odnosajih. Z Rumunijo so pa le neka gospodarska nasprotja. Najbolj veselo je pa, da je minister izrekel nado, da se odnosaji v Evropi še tako zboljšajo, da se bode lahko celo mislilo na razoroževanje. Kalnokyjeva pojasnila niso le pri nas, temveč tudi v Rusiji napravila najboljši vtis. — Minister Kalay je pa delegatom razložil, kako da v Bosni napreduje kmetijstvo, obrtnija, trgovina in šolstvo. V Mostaru se osnuje nova popolna gimnazija. Nove ceste se delajo, blagostanje prebivalstva se vekaša.

Volitve v Trstu. — V drugem razredu so zmagali iredentovci ali progresovci. Ker v prvem zmagajo konservativci, bode v novem mestnem zboru s prva majhna konservativna večina, ker bodo Slovenci iz okolice podpirali konservativce. Ta večina bode le sprva in bolj navidezna. Snuje se že sedaj

iz nekaterih progresovcev in nekaterih konservativcev zmerna liberalna stranka. Ta stranka bode pa le nekaj časa hodila po sredi. Čez nekaj mesecev se pa pridruži progresovcem, ki bodo zopet v novem zboru imeli večino, kakor so jo imeli v razpuščenem.

Shod moravske narodne stranke. — V nedeljo je bil v Brnu shod zaupnikov narodne stranke. Na tem shodu sta govorila državna poslanca Začek in Fanderlik. Poslednji je posebno naglašal, da se morajo Čehi sedaj posebno potegovati za narodno enakopravnost in delati na to, da se obnovi prejšnja desnica. Za obnovenje češkega državnega prava sedaj ni pravi čas. Poprej je treba sporazumljenja z Nemci, ki je pa mogoče le na podlagi narodne enakopravnosti.

Mladočeški shod je bil v nedeljo v Jiglavi na Moravskem. Dr. Herold je zagovarjal narodno enakopravnost in češko državno pravo. Hudo je grajal Plenerjevo postopanje v delegaciji in opravičeval mladočeško rogoviljenje v deželnem zboru. Shod je izrekel mladočeškemu poslancem zaupanje, nezaupanje pa dvornemu svetniku Mežniku in dr. Fanderliku.

Zagrebski mestni zbor. — V zagrebškem mestnem zboru se je pokazalo hudo nasprotje mej vladno stranko in opozicijo. Poslednja je hotela interpelovati župana zaradi postopanja policije proti vseučiliščnikom ob poslednji deželnozborski volitvi. Župan pa ni dopustil interpelacije, izgovarjajoč se, da mesto izvaja policijo le v prenesenem delokrogu. Ker je večina pritrdila mnenju županovemu, je opozicija zapustila dvorano.

Ogersko. — Najvišje sodišče je obsodilo komornskega opata na 70 gld. globe, ker ni izvrševal ukaza naučnega ministra, po katerem se morajo krsti otrok iz mešanih zakonov naznaniti duhovnemu pastirju tiste vere, v kateri se po državnem zakonu ima otrok vzgojiti. Ta rabsodba je zaradi tega važna, ker je najvišje sodišče priznalo postavnost ministrovemu ukazu, o kateri se je poprej dvomilo. Učni minister je poprosil za jeden prepis rabsodbe.

Srbija. — Volitve v skupščino so končane. Voljenih je 120 radikalcev, 10 naprednjakov in 1 liberalcev; v treh okrajih je treba ožje volitve. Oddanih je bilo vkupe 231.541 glasov in sicer 204.174 glasov za radikalce, 26.945 za naprednjake in 422 za liberalce. Pri zadnjih volitvah, ko so z nepostavnimi sredstvi prodrli liberalci, oddanih je bilo 235.000 glasov. Ta izid volitev jasno kaže, da je ogromna večina naroda na radikalni strani. Kaj premorejo liberalci v Srbiji, kažejo številke 231.541 in 235.000. Pri ravno završenih volitvah je vodstvo liberalne stranke sklenilo volitev se ne udeležiti in vendar tako majhna razlika mej prej in sedaj došlimi volilci. Liberalni sklep torej ni imel velikega vpliva.

Nemčija. — Volilno gibanje na Nemškem priča jasno o veliki neslogi, ki vlada ondi mej posameznimi strankami. Kandiduje se vse navskriž, tako, da o končnem vspehu še ni moč prav ničesar povedati. Z ene strani se zatrjuje, da bo nova zbornica po večini za vojaško predlogo, z druge strani se pa temu zopet odločno oporeka.

Francija. — Zbornica sklenila je zakon, po katerem osebe službujoče v javnih službah ne morejo biti voljene v zbornico. Po zmerno-republikanskih listih nastal je vsled tega sklepa velikansk hrup, vsled česar je zbornica nekolike spremenila svoj sklep, in sicer v toliko, da le državni uradniki in duhovniki ne morejo biti voljeni v zbornico. S tem je zbornica pokazala zopet svoje sovraštvo proti duhovščini. Bo li tudi senat pritrdil temu sklepu, se dvomi. — Več dopolnilnih volitev na Francoskem je pokazalo, da liberalci vsled panamske afere niso izgubili še zaupanja pri ljudstvu. Vse kaže, da bodo i pri prihodnjih volitvah v zbornico, ki bodo jeseni, zopet prodrli liberalci.

Rusija. — Ruski car Aleksander III. mudil se je minoli teden v Moskvi in položil temeljni kamen spomeniku carja Aleksandra II. Moskva je svojega vladarja preprisančno vzpre-